

ŠTO JE MUCANJE?

Kako bi mogli opisati karakteristike mucanja, bitno je znati osnove normalnog tijeka govorno-jezičnog razvoja, jer mucanja nema bez govora. Usvajanje govora je uvjetovano međuodnosima biološkog sazrijevanja, utjecaja socijalne okoline (osobito roditelja) i emocionalnih čimbenika. Razvoj govora prolazi kroz faze gukanja, brbljanja, pojave glasova i slogova, pojave prve riječi i rečenice od jedne riječi. Nadalje, razdoblje između 2. i 4. godine života djeteta obilježeno je najintenzivnijim govorno-jezičnim razvojem. Usvojene govorno-jezične vještine omogućuju svrhovito komuniciranje.

Mucanje je skup simptoma koji se očituju na govorno-jezičnom, tjelesnom i psihosocijalnom planu. Govorno-jezični simptomi se odnose na ponavljanja, najčešće prvog sloga u riječi (lo-lo-lo-lopta), produžavanja glasova (iiiiigla), zatezanja i oklijevanja u početku izgovora, te ponavljanja dijelova riječi. Ova normalna dječja zapinjanja i netečnosti u govoru pojavljuju se najčešće kada dijete pokušava oblikovati složenu riječ ili rečenicu, a razvojno još nije doseglo razinu da takvi pokušaji ne predstavljaju problem. Uz gore navedene čimbenike postoje i dodatni koji također utječu na povremene poremećaje u tečnosti govora, kao što su razigranost, umor, prevelika uzbuđenost.

U ovom razdoblju bitne su reakcije roditelja i osoba iz djetetove neposredne okoline (bake, djedovi, odgajatelji u vrtiću, prijatelji, rođaci i drugi) jer opasnost leži u okolini koja djetetov govor počinje ispravljati, te ga prisiljava da skrene pozornost na svoj govor. Dijete postaje zaokupljeno svojim načinom govora te se usmjerava na način izgovora, a ne na ono što želi reći. Dijete je zbunjeno, a u govoru se uočavaju sve veće netečnosti.

Mucanje je višestruko uvjetovan poremećaj koji je najuočljiviji u tečnosti govora. Uz simptome koji prate prolazne razvojne netečnosti, pravo razvijeno mucanje obilježavaju i drugi izrazito uočljivi simptomi s izraženim intenzitetom i učestalijom pojavnosću u govoru. Mucanje karakteriziraju nevoljna produžavanja glasova (zatezanja), ponavljanja slogova, riječi i rečenica, oklijevanja pri početku govora, nagli početak govora (eksplozivni), neprimjerene stanke unutar riječi i rečenica, ispuštanje glasova, nepotpune rečenice, ispravljanje krivog početka, bezglasni govorni pokušaji, neformatizirane ozvučene stanke ("ah", "hm") i poštalice. Nadalje, mucanje za razliku od prolazne netečnosti karakterizira prisutnost uočljive napetosti u govoru.

Razlikujemo dva tipa napetosti.

Prvi se naziva klonus ili podrhtavanje, a odnosi se na kratkotrajna učestala ponavljanja glasova ili slogova na početku riječi. Drugi tip napetosti naziva se tonus, a nastaje usljed povišene napetosti govorno-dišnog mišićja, te predstavlja pravi grč - dug i intenzivan. Ukoliko se javi pred početak govora, očituje se bezglasnim govornim pokušajem, a ako se javi unutar govora, prekida riječ. Osim govornih, mucanje prate i negovorni simptomi, kao što su popratni pokreti organiziranja govornih pokreta u vremenu. Psihološka stajališta proizlaze iz psihoanalitičkih teorija koja mucanje smatraju psihičkim poremećajem, odnosno neurozom koja se prenosi na govornu aktivnost. Ostali psihološki pristupi tumače mucanje kao interpersonalni konflikt između mucanja i šutnje ili, pak, kao posljedicu emocionalnog uzbuđenja.

Neuropsihološka stajališta uzrok mucanja dovode u vezu s razvojem govora. U fazi kada uči govor, dijete ga kontrolira slušnim putom. S razvojem ta kontrola popušta pa dijete sve više stavlja naglasak na sadržaj onog što želi reći.

ŠTO JE MUCANJE?

Mucanje nastaje zbog pretjerane kontrole, tj. kada roditelji žele djetetu pokazati "pravi način" govora putem ispravljanja i upozoravanja ili izjavama "Potrudi se malo", "Govori sporije" i sl. ili putem negativnog potkrepljenja (kazne).

Mucanje se ponekad može razviti naglo kod djeteta koje je imalo sasvim tečan govor kao reakcija na izrazito jak stresor ili traumu. Ovakova reakcija je karakteristična za djecu kojima je govor "slaba točka", povod mucanja je gotovo uvijek poznat, a mucanje se javlja 1-2 dana nakon događaja. U tom slučaju roditeljima se savjetuje da se što prije jave logopedu za savjet kako bi se spriječio razvoj kroničnog mucanja.

WWW.LOGOPEDSKIKABINET.COM